

EAST BOHEMIAN FINDS OF BELT SEGMENTS WITH A CENTRAL KNOB AND SIDE PLATES AS EVIDENCE OF INTERREGIONAL CONTACTS DURING THE LA TÈNE PERIOD¹

Tomáš MANGEL – Tereza JOŠKOVÁ

MANGEL, Tomáš – JOŠKOVÁ, Tereza. Východočeské nálezy opaskových článků se středovým vývalkem a postranními destičkami jako doklad interregionálních kontaktů v době laténské. Text se zabývá východočeskými nálezy opaskových článků se středovým vývalkem a postranními destičkami datovanými do období LT C2 – D1, jejichž původ lze hledat v oblasti středního Podunají. Součástí článku je celkové zhodnocení stavu poznání, typologie i chronologických a geografických aspektů této problematiky. Opaskové články získané v prostoru východních Čech jsou nahlíženy v kontextu dalších východočeských nálezů, které v uvedené oblasti dokládají působení jihovýchodních vlivů nejpozději od stupně LT B2.

Klíčová slova: opasek, články se středovým vývalkem, doba laténská, východní Čechy, střední Podunají

Keywords: belt, segments with a central knob and side plates, La Tène period, eastern Bohemia, Middle Danube region

Introduction

Eastern Bohemia is one of the most easterly situated areas with evidence for La Tène occupation in Bohemia (cf. *Mangel/Danielisová/Jílek 2013*, 15, fig. 3). Its geographical location also corresponds with a more frequent occurrence of items which can be taken for evidence of contacts with the Middle Danube region or generally with areas situated to the southeast (*Mangel 2009*, 41, 42; *Sankot 1993*, 425, 426; 2014, 261; *Vokolek 1993*, 79; *Waldhauser 1978*, 172). The region's southeastern ties are demonstrated by selected specific features of funerary practices but also by certain artefacts with parallels in those regions. Artefactual evidence for such contacts has become more common over the recent years, in connection with the increasing use of metal detectors. Along with other finds, parts of chain belts consisting of segments with a central knob and side plates, which are usually considered as part of the female attire, also belong to this category (cf. *Budaj/Čambal 2016*, 278; *Bujna 2011*). Their occurrence in the Svitavy region, which is the easternmost part of eastern Bohemia, was brought to attention by *D. Vích (2017*, 645, fig. 10: 2). However, from a viewpoint of settlement geography, these finds are undoubtedly linked to settlement in Moravia during that period. Finds of the mentioned belts which have been made over recent years in the central part of eastern Bohemia (fig. 1, 2)² also prove their use in areas situated further to the west.

¹ This article was created with support from the project of Specific research FF UHK 2018 Space analysis of La Tène period settlement of rock formations in Bohemian Paradise (Český ráj) and prospection of specific settlement areas in its vicinity. We are also grateful to P. Horník and M. Novák from the Museum of Eastern Bohemia in Hradec Králové for providing the archaeological material and related information.

² The term „eastern Bohemia“ in the following text refers exclusively to the parts of eastern Bohemia where La Tène period settlement is geographically and culturally connected with settlement in the remaining parts of Bohemia (described most recently by *Waldhauser 2001*, 42-44).

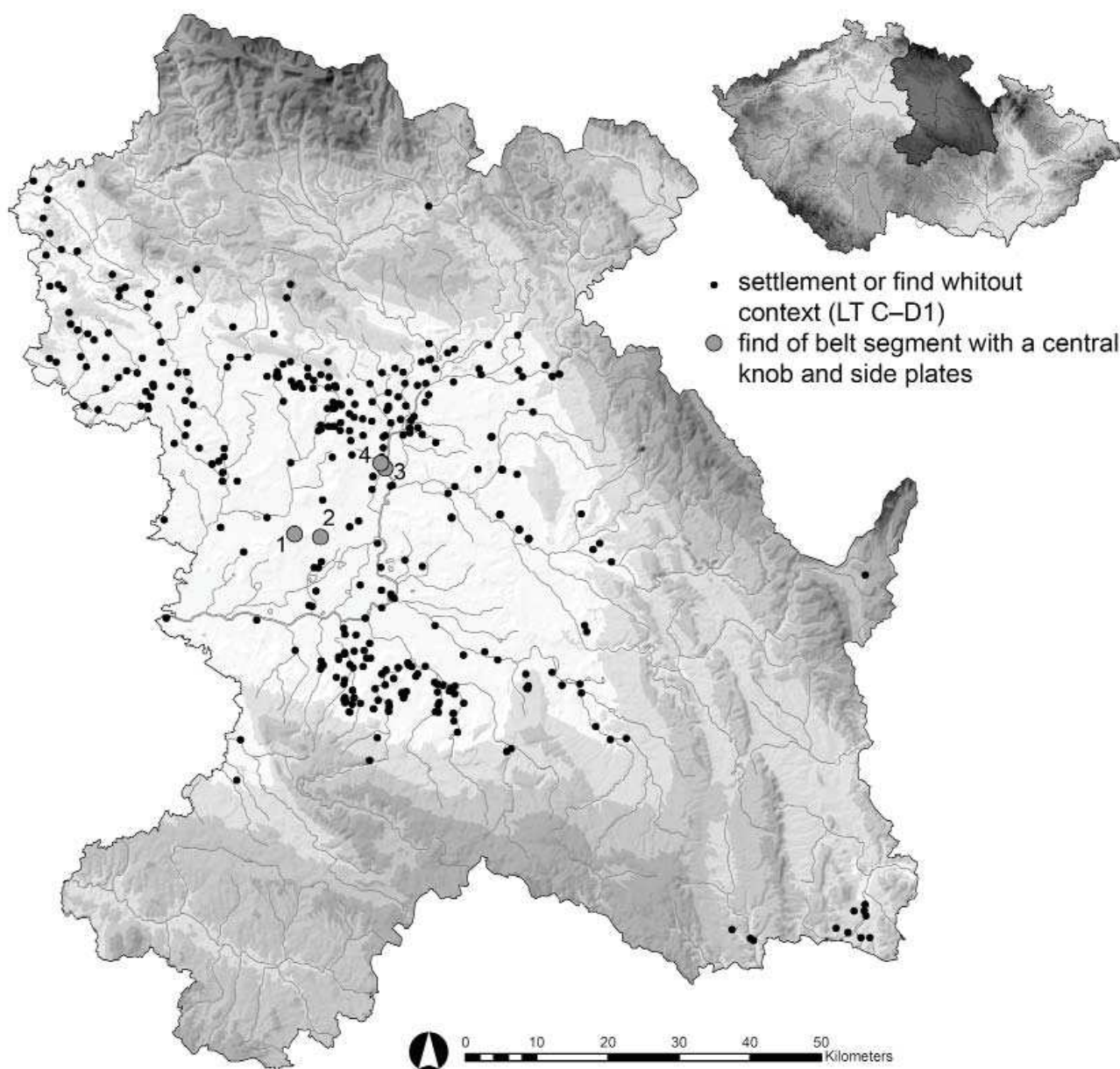

Fig. 1. Distribution of belt segments with a central knob and side plates in eastern Bohemia (Hradec Králové District). 1 – Dobřenice; 2 – Osice; 3 – Plácky; 4 – Plotíšě n. L.

The current state of knowledge on the issue of chain belts consisting of segments with a central knob

Chain belts consisting of segments with a central knob were first analysed in detail by J. Werner in 1952, who drew attention to them in the context of a discovery of such a belt part at the Danish site of Sønder Skjoldborg (Werner 1952; 1979). In his proposed reconstruction, he ascribed the segment with a central knob the function of a divider, supposedly dividing the end part of the belt into three straps terminated in pendants (cf. Filip 1956, 173, fig. 51: 1). At the same time, Werner pointed out a more frequent occurrence of such segments in the Middle Danube region, where he also sought their origin. However, similar finds were first considered as standard linking segments in chain belts by J. Reitingner (1966, 233).

The mentioned belt segments were first presented at a broader level of detail by K. Pieta (1982, 47, Taf. XI: 5, 24; 2000, 142, Abb. 8: 38, 41), who also added several specimens from the territory of the Púchov culture to finds known from the Middle Danube region. According to his opinion, it was part of a local, Inner Carpathian type of late chain belts, which he roughly dated to LT C2 – D1 (Pieta 1982, 47), or possibly to LT D (Pieta 2000, 142).

Fig. 2. Belt segments with a central knob in eastern Bohemia (Hradec Králové District).

1 – Dobřenice; 2 – Osice; 3 – Plácky; 4 – Plotiště n. L.

(1 – drawn by M. Pleska; 2–4 – drawn by T. Jošková)

A substantial contribution to our understanding of this issue was achieved thanks to the increase in scholarly interest in the site of Němčice nad Hanou, where the artefacts in question represented a dominant type of belt segments. Along with a series of finished products, evidence for on-site manufacture in the form of semi-finished pieces was also obtained at this site (Čižmář/Kolníková 2006, 264; Čižmář/Kolníková/Noeske 2008, 661, 664). In connection with the Němčice finds, M. Čižmář drew attention to the highest density of similar segments in the Morava River area and also pointed out their absence in grave complexes dating from LT B – C1. In contrast, their abundant representation in the Němčice assemblage where the period of occupation covered LT B2/C1 – C2, made him believe that such belts, sometimes referred to as Němčice-type belts (Dizdar 2015, 300; Fojtík/Popelka 2010, 368), were first used in LT C2. Similar dating is usually suggested in the case of finds from a disturbed feature (probably cremation grave?) discovered at Rohr in Styria (Dizdar 2015, 300), where belt segments of the above-mentioned type were accompanied, among others, by a Mötschwill-type fibula (Kramer 1994, 30, 52, Taf. 34: 7, 8; Modrijan 1958). Their production, chronologically limited to LT C2, is also favoured by M. Rudnicki (2014, 38), who pointed out the insufficient representation of the above segment type in assemblages from oppida.

A sharp increase in the number of known specimens has especially taken place over recent decades and the issue of Middle Danubian finds was thoroughly summed up by R. Čambal (2011, 108). In the same year J. Bujna (2011, 123, 143, fig. 52) presented a detailed classification of these segments which was based on Moravian and Slovak finds. He labeled the belt segments with a central knob as the Gk-R group which he further subdivided into several types (A2, A3, B3 and C3). The main differentiating criteria include the number of holes in side plates, the occurrence and number of ribs where the neck attaches to the plates, the profiles of edges and the presence of small protrusions in the plates' corners. The Gk-R-A group is represented by more massive segments with one rib in the spot where the neck meets the plates and with the side plates equipped with two (A2) or three (A3) holes. Within the A3 type, J. Bujna further distinguishes subcategories – variety A3a, which is undecorated, and variety A3b with punched circular decoration. A feature typical of the Gk-R-B group is gracility and two profiled ribs in the spot where the necks attach to the plates. It was only known to J. Bujna as a variant where the plates featured three holes (B3). The last Gk-R-C type features a characteristic central knob of a rather flat shape, side plates with profiled edges and small protrusions in the corners. Similarly to the previous one, also this type was only defined in relation to segments with tree holes for attaching the chain (C3). From a chronological viewpoint, J. Bujna shares the opinion that belts consisting of segments with a central knob can be only approximately dated, due to lack of unambiguous find contexts, namely to LT C2 – D1 (Bujna 2011, 123, 145). Typologically speaking, these belts probably developed from segmented belts with a circular middle part and side plates connected by a chainlet which are a characteristic feature of LT C1 (Bujna 2011, 121, 143).

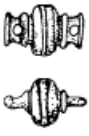
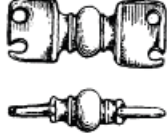
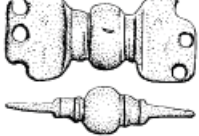
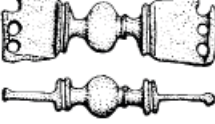

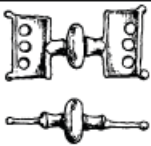
Gk-R-	1	2	3
A			
B			
C			

Fig. 3. Classification scheme of segments with a central knob and side plates.
 Author: T. Mangel

The current knowledge of the material record, seen in a broader geographical context, allows us to develop Bujna's classification and include the so-far undefined Gk-R-A1 and Gk-R-C2 types (fig. 3). They differ from the types earlier described by J. Bujna only through the number of holes in side plates. A characteristic feature of the Gk-R-A1 type, which belongs to the category of segments whose necks are separated by one rib, is the presence of only one hole in each of the side plates. The same criteria as for the Gk-R-C3 type also apply for the G-R-C2 type, which only differs through the presence of just two holes.

Apart from the segments and connecting chainlets, the belts also consisted of other components, such as belt hooks, dividers³ and skittle-shaped pendants. However, to follow the links between the various forms of these components and the belts in question is quite difficult, as most finds are fragmentary. Larger fragments enable us to trace only the links to particular types of belt hooks. These are exclusively zoomorphic shapes equipped with a knob and a plate featuring holes for attaching chainlets (Bujna's GS-R-A2 and A3 types; see *Bujna 2011*, 123, 129, fig. 52, 53). The remaining parts in their full extent can only be documented thanks to the recent discovery of a complete belt made at Hluboké u Kunštátu, which is discussed in another paper in this volume (*Čižmář/Jarušková 2019*).

East Bohemian finds of segments with a central knob

Four finds of segments⁴ which are attributable to the above mentioned belt type are currently known from the central parts of eastern Bohemia. They were discovered between the years 2010 and 2018, in all cases thanks to prospecting with metal detectors. These are surface finds which bear signs of damage and some of them are difficult to classify. The segment from Plácky (fig. 2: 3) belongs to Bujna's Gk-R-B3 type. The find from Dobřenice (fig. 2: 1; *Mangel/Jílek 2013*, 55, 56, 60, fig. 2: 7) can clearly be classified as the Gk-R-A2 type. A similar classification is likely in the case of the heavily damaged specimen from Osice (fig. 2: 2), as

³ The category of dividers probably also includes finds of flattened segments from Bořitov (*Čižmář et al. 2008*, 129, fig. 6: 7), Žiar nad Hronom (*Pieta 1990*, 140, fig. 59: 10) or Staré Hradisko (*Meduna 1970*, 97, Taf. 6: 7), whose side plates are always equipped with two and three holes. An identical arrangement is characteristic of dividers, although in different belt types (cf. *Bujna 2011*, fig. 51: 2c).

⁴ All specimens are deposited in the archaeological collection of the Museum of Eastern Bohemia in Hradec Králové (Dobřenice, Hradec Králové District: acquisition no. 128/2012; Osice, Hradec Králové District and Plácky, Hradec Králové District: so far unregistered; Plotiště nad Labem, Hradec Králové: acquisition no. 58/2015, inventory no. 80713).

the probability that it belonged to the rare Gk-R-C2 type (see fig. 5) is very low. When it comes to the segment from Plotičtš nad Labem (fig. 2: 4), it was probably the generally most widespread Gk-R-A3 type.

The nature of find circumstances of the east Bohemian finds, similarly to most other known specimens, does not enable us to tell much about their particular find contexts. However, all discussed specimens originated from locations with other La Tène metallic and ceramic finds indicating their approximate date within the range of LT (B) C – D1 (cf. *Frolík/Kalferst/Sigl 1984, 4; Mangel 2011, 27; Sigl/Vokolek 1986, 10; Vokolek 1973, 106; Vokolek/Sigl 1975, 16*). Such a date does not contradict the chronological classification of analogous Middle Danubian finds dated to LT C2, or more broadly to LT C2 – D1.

Discussion

We succeeded in registering more than 75 remains of the above belt type originating from 42 sites within central Europe (fig. 4; table 1).⁵ It is obvious that such a list can never include all known finds whose number has been steadily growing, especially over recent years in connection with the increasing use of metal detectors. Despite these limitations, it seems to be sufficient for the identification of the basic features of the given phenomenon. The vast majority of published belt segments with a central knob, including evidence for their manufacture, concentrate in the Middle Danube region, i.e. in Moravia, southwestern Slovakia, Lower Austria, Burgenland and in the western part of Hungary (fig. 4). Their occurrence beyond this area is much more limited. The most distant and quite isolated find is known from the Danish site of Sønder Skjoldborg (*Werner 1952; 1979*). Their presence was also noted at the production and distribution centre of Nowa Cerekwia (*Rudnicki 2014, 38, Pl. 4: 12, 13*). They also occur in Púchov culture contexts (*Pieta 1982, 47, Taf. XI: 5, 24a, b; 2000, 142, Abb. 8: 38, 41; 2008, fig. 72: 13-16*) and a part of such a belt is also known from the site of Obišovce in eastern Slovakia (*Pieta 2008, fig. 8: 14*). Their isolated occurrence can be documented as far as Serbia, at the site of Stari Kostolac (*Spasić 1992, 8, tab. I: 10*), at Rohr, Styria (*Kramer 1994, 30, 52, Taf. 34: 7, 8; Modrijan 1958*) or Kunszentmárton, Hungary (*Werner 1979, 35, Abb. 4: 5*). The presence of such segments beyond the area of their usual occurrence is often interpreted as evidence for interregional contacts with the Middle Danube region (*Dizdar 2015, 300, fig. 4: 1; Pieta 2008, 29; Werner 1979, 35*). East Bohemian finds should be viewed in the same manner. Along with a recently published specimen from Třisov (*John/Ouško 2017, 284-286, fig. 2: 3*), they represent (with the exception of the Sønder Skjoldborg find) the so far westernmost border of their distribution.

Strong southeastern influences within the east Bohemian region are also documented by several other finds. They were noticeable as early as the period of flat cemeteries. The earliest pieces of evidence date from the transition between LT B1 and LT B2 or from LT B2 at the latest. These finds include a saddle-shaped ring decorated with punching and globular knobs from Hořenice (fig. 5: 1). This object has numerous analogies in Hungary, southwestern Slovakia and Moravia (*Mangel 2009, 19, 41, 42, tab. 27: 2*), but it probably comes from a disturbed grave context, so its date is not entirely clear.

Further evidence includes a surface find of a coupler from a double bracelet made at Stěžery (fig. 5: 2; *Čižmářová 2014, 463, 467, fig. 5: 3*). The distribution of such bracelets is limited to the Bohemian-Moravian area with the sheer majority of finds in the Moravian territory where such objects can be found in grave complexes dating exclusively to LT B2. A nipple-shaped ring from Předměřice nad Labem (fig. 5: 4; *Mangel 2009, 24, tab. 34: 1*) can be dated similarly. It has numerous analogies in the Carpathian Basin and the Middle Danube region

⁵ Only such finds were analysed whose degree of preservation enabled a convincing classification as segments with a central knob and side plates. The paper does intentionally not deal with other (belt hooks, dividers, pendants) or heavily damaged parts of belts (such as Ostrožská Nová Ves: *Grimmová 2016, 10, 101, fig. 25: 5*), whose affiliation with the above belt type is questionable.

Fig. 4. Geographical distribution of belt segments with a central knob and side plates within Europe based on the published finds. See Fig. 5 for site identification.
Compiled by T. Mangel and K. Suchopárová

Table 1. List of published finds of belt segments with a central knob and side plates.

ID	Site	Types	Context dating	References
Czech Republic - Bohemia				
1	Dobřenice, Hradec Králové District	A2	LT C - D1	<i>Mangel/Jílek 2013, 55, 56, obr. 2: 7</i>
2	Jevíčko, Svitavy District	A3b	?	<i>Vích 2017, 645, obr. 10: 2</i>
3	Osice, Hradec Králové District	A2	LT B - D1	unpublished
4	Plácky, Hradec Králové District	B3	LT C - D1	unpublished
5	Plotiště nad Labem, Hradec Králové District	A3a	LT C - D1	unpublished
6	Třísov, Český Krumlov District	A3a	LT C2 - D1	<i>John/Ouško 2017, 284, obr. 2: 3</i>
Czech Republic - Moravia				
7	Blatnice pod Svatým Antonínkem, Hodonín District	A3a	LT C	<i>Grimmová 2016, 10, 50, obr. 9: 9</i>
8	Boleradice, Břeclav District	A3a	?	<i>Čižmář et al. 2010, 129, 134, obr. 7: 1</i>
9	Boršice u Blatnice, Uherské Hradiště District	A3a	LT C2 - D1	<i>Grimmová 2016, 10, 42, obr. 2: 6, 7</i>
10	Hluboké u Kunštátu, Blansko District	A1, C3	?	<i>Čižmář/Jarůšková 2019</i>
11	Hrubčice, Prostějov District	A3a	?	<i>Fojtík/Popelka 2010, 368, obr. 6: 2</i>
12	Loučka-Obírka, Přerov District	A3a	LT C2 - D1	<i>Čižmář/Salaš 2009, 66, obr. 7: 7</i>
13	Medlovice, Vyškov District	A3a	LT C	<i>Čižmář et al. 2009, 145, obr. 5: 7</i>
14	Němčice n. H., Prostějov District	A2, A3a, C3	LT B2 - C2	<i>Čižmář/Čižmářová/Kejzlar 2011, 88, 92, obr. 5: 10, 13; Čižmář/Kolníková 2006, 264, obr. 5: 1-3</i>
15	Petrov, Hodonín District	A2	LT B - C	<i>Jančíková 2015, 43, obr. 22: 8</i>
16	Strážnice-Díly, Hodonín District	A2	LT B2 - C	<i>Jančíková 2015, 20, obr. 3: 4</i>
17	Strážnice-Patery hony, Hodonín District	A3a	LT A - C2	<i>Jančíková 2015, 20, obr. 3: 3</i>
Denmark				
18	Sønder Skjoldborg, Thisted District	B3	?	<i>Werner 1979, 35, Abb. 1: f, 4: 1</i>
Hungary				
19	Kunszentmárton, Kunszentmárton District	A3a	?	<i>Werner 1979, 35, Abb. 4: 5</i>
20	Velem st. Vid, Kőszeg District	A3a, C3	LT A - D	<i>von Miske 1908, Taf. 45: 51-53</i>
Poland				
21	Nowa Cerekwia, Głubczycki District	A3a, A3b	LT B2 - C2	<i>Rudnicki 2014, 38, Pl. 4: 12</i>
Austria				
22	Bernhardsthal, Mistelbach District	A1, A2, A3a, C2, C3	?	<i>Adler 1991, 266, Abb. 470-473; 1992, 454, Abb. 490-493; Allerbauer/Jedlicka 2000a, 616, Abb. 554; Jedlicka 2000a, 616, Abb. 555</i>
23	Drösing, Gärnsendorf District	A2, A3a	?	<i>Allerbauer/Jedlicka 2000b, 616, Abb. 557; Jedlicka 1996, 462, Abb. 379; Stuppner 1990, 215, Abb. 594</i>
24	Haselbach, Korneuburg District	A3a	LT C (-LT D1)	<i>Trebsche/Fichtl 2016, 33, Abb. 13</i>
25	Jedenspeigen, Gärnsendorf District	A3a	?	<i>Jedlicka 2000b, 618, Abb. 570</i>
26	Katzelsdorf, Mistelbach District	A3a	?	<i>Jedlicka 1999, 801, Abb. 330</i>
27	Putzneusiedl, PB Neusiedl am See District	A3a	?	<i>Werner 1979, 40, Abb. 8:1</i>
28	Ringelsdorf, Gärnsendorf District	A3a	?	<i>Stuppner 1992, 460, Abb. 531</i>
29	Rohr, Leibnitz District	A3a	LT C2?	<i>Kramer 1994, 30, 52, Taf. 34: 7, 8; Modrijan 1958</i>
30	Schwarzenbach, Wiener Neustadt-Land District	A3a	LT C2 - D1	<i>Adler/Wallner 1989, 201, Abb. 495, 497</i>

Table 1. Continuation.

ID	Site	Types	Context dating	References
Slovakia				
31	Bratislava-Devínká Kobyla, Bratislava District	A1, A3a, A3b	LT C - D	<i>Budaj/Čambal 2016, 278, 279, obr. 5: 8, 10-20</i>
32	Bratislava-Rača, Bratislava District	A3a	?	<i>Čambal 2008, obr. 4: 12</i>
33	Čebovce, Veľký Krtíš District	A3a	LT C1 - D1	<i>Čambal/Kovár/Budaj 2017, 438, Abb. 4: 35, 36</i>
34	Liptovská Mara I, Liptovský Mikuláš District	A3a	LT C2 - D1	<i>Pieta 1982, 47, Taf. XI: 5</i>
35	Obišovce, Košice-okolie District	A2	?	<i>Pieta 2008, obr. 8: 14</i>
36	Selec, Trenčín District	A3a, B3	?	<i>Pieta 2008, obr. 72: 13-16</i>
37	Slovenský Grob, Pezinok District	A3a	?	<i>Čambal 2011, 108, tab. XI: 2</i>
38	Trenčianské Teplice, Trenčín District	A3a, B3	LT C2 - D1	<i>Pieta 2000, 142, Abb. 8: 38, 41</i>
39	Zemianske Podhradie, Nové Mesto nad Váhom District	A3b	LT C2 - D1	<i>Pieta 1982, 47, Taf. XI: 24a, b</i>
40	Zohor-Stupavské strany I, Malacky District	A3a	LT C - D	<i>Elschek/Vrablec 2001, 61, 62, obr. 33: 7</i>
41	Zohor-Piesky, Malacky District	A3a	LT B2 - D1	<i>Elschek/Kolníková 2014, 364, Abb. 6: 11, 12</i>
Serbia				
42	Stari Kostolac-Čair, Braničevo District	A3a	LT B2 - D	<i>Spasić 1992, 8, tab. I: 10</i>

(*Bujna 2005, 30, 35, 36, fig. 16; Čižmář 2000, 51*), while in Bohemia, this type of jewellery is only rarely documented (*Mangel 2009, 41*).

Another case is a belt pendant from Přelouč (fig. 5: 3; *Mangel/Jílek 2013, 57, 59, 60, fig. 2: 3*) which dates to the later part of the period of flat cemeteries or to the subsequent period. It formally belongs to shapes whose occurrence is not very common in Bohemia, but they are abundantly represented in the assemblage from the commercial and production centre of Němčice nad Hanou (*Kruta 2006, 346, cat. no. 24/p*) or in assemblages from neighbouring satellite settlements (*Čižmář et al. 2008, 126, fig. 2: 6; Čižmářová, H. 2011, 12, fig. 2*).⁶ With regard to the fact that these are mostly surface finds, the above type of pendant is only roughly datable, based on the life span of the Němčice agglomeration (*Čižmář/Kolníková 2006, 267*), i.e. to LT B2/C1 - LT C2. Similar finds are known from grave contexts at the cemetery of Ponětovice (*Čižmářová, J. 2011, tab. 35: 16; 47: 4*) which clearly demonstrates that they were in use during LT C1.

Contacts with the territory of present day Moravia are also indicated by coin finds. In this respect, the coin hoard from Nechanice seems to be quite crucial for eastern Bohemia, as it dates to the initial phase of Celtic coinage and enables the chronological synchronisation of Bohemian and Moravian specimens belonging to the period around the turn of the 3rd and 2nd centuries BC at the latest (*Militký 2013, 224; 2018a, 270*). This assemblage, consisting of at least 10 coins, contained among others also three staters of the Athena Alkidemos group which are prominently represented in the assemblage from Němčice nad Hanou and which were struck along the Amber Road corridor. This type of coins that was minted throughout La Tène C is also known from other East Bohemian sites where it is accompanied by unique finds of other Moravian coinage (e.g., Brod, Nový Bydžov, Trutnov, Vraclav: *Militký 2018b, 319-321, tab. 37*).

Contacts with southeastern regions during LT B - C1 are also manifested in pottery, especially in the form of infrequent finds of pots decorated with C-shaped stamps which are known from sites such as Nový Bydžov, Rokytno, Slepotic or Úhřetice (fig. 5: 6; *Hlava 2008,*

⁶ We are indebted to J. Čižmářová for additional information.

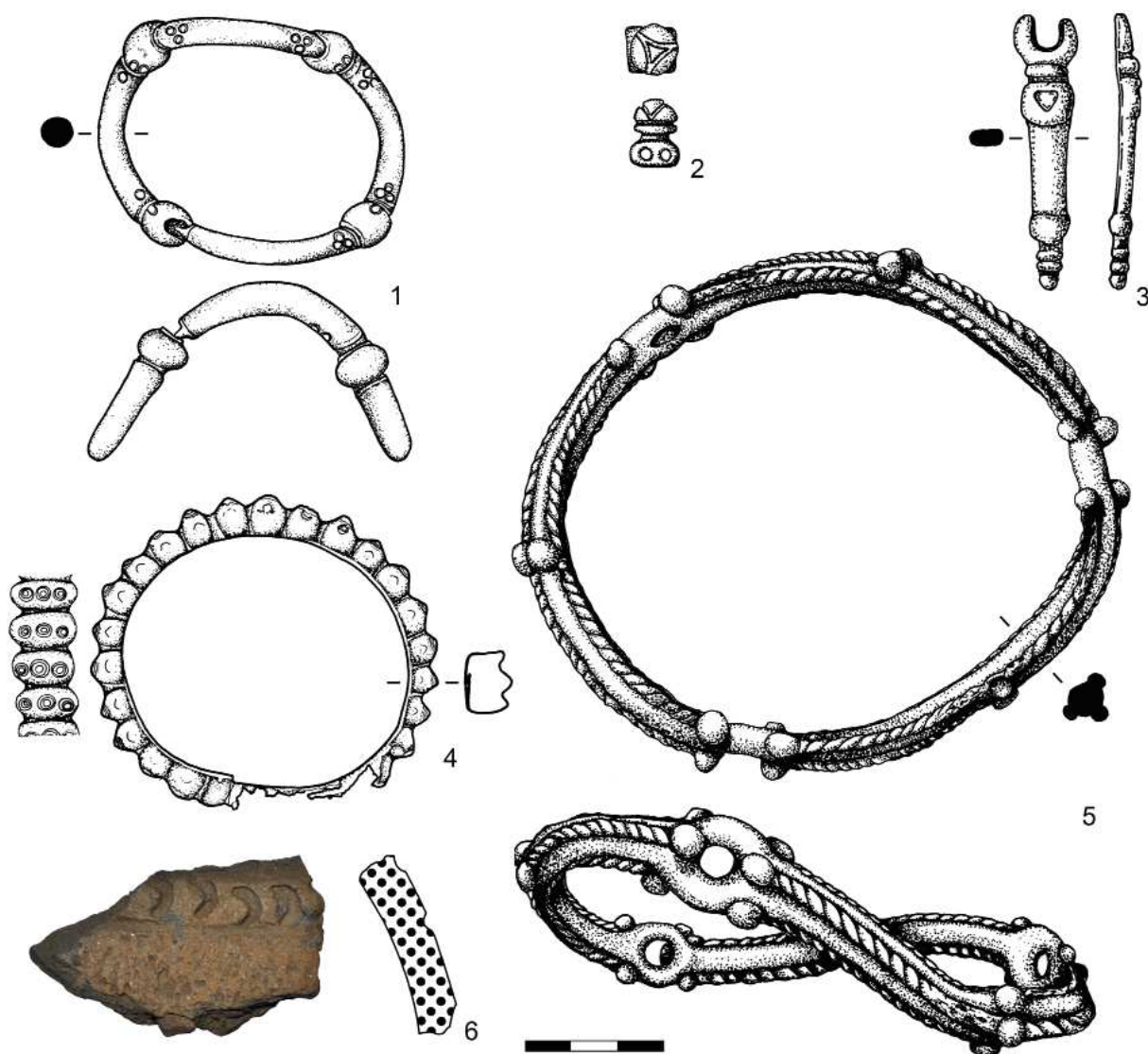

Fig. 5. Selected La Tène objects of southeastern origin found in eastern Bohemia. 1 – Hořenice, Náchod District; 2 – Stěžery, Hradec Králové District; 3 – Přelouč, Pardubice District; 4 – Předměřice nad Labem, Hradec Králové District; 5 – Lužany, Hradec Králové District; 6 – Úhřetice, Chrudim District. (1, 4 – drawn by T. Jošková; 2, 3, 5 – drawn by M. Pleska; 6 – photo by T. Jošková)

221, 222; Suchopárová 2017, tab. 18: 6). Their distribution concentrates in the Haná region in Moravia, from where they most probably originated (Meduna 1980, 67, 68; Poulová 2011).

Along with concrete artefactual parallels, southeastern influences also manifested in the sphere of funerary practices during the period of flat cemeteries. These are indicators which were commonplace in the Middle Danube region, but which were not very widespread in Bohemia (cf. Lorenz 1978). Again, such practices most often occurred in the eastern part of Bohemia. They especially include more frequent use of cremation, sporadic deposition of the dead with their heads facing the south, occasional deposition of meaty parts or more frequent occurrence of ceramic vessels among grave goods (Mangel 2009, 31-33, 36-38; Sankot 2014, 261; Šnajdr 1881; Waldhauser 1978, 172, 173, Abb. 75; 1987, 57, 58, Abb. 9).

Contacts with southeastern regions were also apparent during the consequent LT C2 – D1 period. In this chronological segment, the territories of Bohemia and Moravia were even more closely linked (Danielisová 2015; Militký 2015), and the preservation of southeastern links was still apparent within eastern Bohemia. The most distinct group representing south-eastern elements are belt segments with a central knob. Another piece of evidence is a bronze

ring with corded decoration which was found at Lužany (fig. 5: 5; *Mangel/Danielisová/Jílek 2013*, 104, tab. 15) and which belongs to a specific group of Şimleu Silvaniei type circular jewellery. In A. Rustoiu's classification, it is designated as the 3b type (*Rustoiu 1996*, 95, fig. 44: 3). Şimleu Silvaniei type rings have a long chronological span, roughly from LT D1 to Egg B1a or even to B1b (cf. *Rudnicki 2012*). Their distribution can be observed over a relative wide stretch of Europe, including the territory of eastern Germany, Poland, Bohemia, Moravia, Slovakia and Transylvania. It is in Transylvania that the concentration of such finds is highest and it is therefore usually considered as the area of provenance of these jewellery items, reflecting the effects of earlier La Tène traditions (*Plantos 2005*, 80; *Rustoiu 1996*, 95). In contrast, M. Rudnicki (2012, 475) presented an alternative hypothesis according to which the earliest rings originated in central Europe and their production later shifted to the southeast. The Lužany ring was originally part of a larger hoard datable to LT D or more specifically to LT D1, based on the presence of a bronze pendant in the form of a miniature mirror (cf. *Pernet 2010*, 206, pl. 27: 11; *Salzani 1995*, 16, 17, tav. V).

The link to the Amber Road corridor may also be generally revealed by sporadic finds of raw amber and amber artefacts. Several unprocessed or partly processed pieces, including a completed spacer, are known from the oppidum of České Lhotice (*Danielisová 2010*, 66, P4, Tab. 3: 12, 4: 10, 11) and an amber bead comes from the settlement site of Pohřebačka (*Kašpárek/Mangel 2012*, 30, 31, fig. 17). Several more unprocessed fragments were discovered in the fill of feature 44 at Nový Bydžov, where, however, an Early Roman period date cannot be ruled out either (*Kašpárek/Mangel 2012*, 31). It is highly probable that, in the above cases, the desirable raw material reached eastern Bohemia via Moravia, through which the Amber Road passed and from where abundant evidence for processing amber is known (*Čižmářová 1996*). At the same time, we should not ignore the possibility that it was brought from another direction.

The existence of close links between eastern Bohemia and areas situated to the southeast is also proven, although in the opposite direction, by the distribution of specific east Bohemian products. These are rotary quern stones made of tephritic phonolite quarried on the slopes of Kunětice Mountain. Workshops producing these querns, which were most widely distributed during LT C2 - D1, were located at the foot of the above volcanic formation, in the cadastral area of Ráby (*Danielisová/Mangel/Drnovský 2011*, 68, 69, map 1 with further literature). The most distant quern made in those workshops was discovered at the site of Pohanská in southwest Slovakia. A large number of finds are also known from the territory of the Drahanská vrchovina Upland, especially from the oppidum of Staré Hradisko, where these phonolite quern stones represented more than 44 % of the total quantity of 143 quern stones (*Čižmář/Leichmann 2007*, 119, 125, fig. 8).

Contacts with the territory of Moravia are also documented by several ceramic finds. It is namely the find of a pot fragment decorated with horizontal and vertically criss-crossed wavy lines from Bořitov (*Čižmář 2003*, 58-61, tab. 62: 4). Similar bipartite pots with curved necks and identical decoration below the neck made from sandy material are abundantly represented in the assemblage from the oppidum of České Lhotice and therefore considered as characteristic part of the local pottery production (*Danielisová 2010*, 101-103, P4 tab. 14, 37, 38). Contacts with Moravia are also indicated by several other features on pottery recognised especially in the assemblage from the oppidum, such as less common rim shapes or specific types of graphite clay (*Danielisová 2010*, 77, 95, 96, fig. 92). All speculations about their importance in this respect are unfortunately only based on macroscopic observations, that is why it would be desirable to confirm them in the future, e.g. through provenance analysis of used raw materials.

The presented finds prove strong ties between the territory of eastern Bohemia and the Middle Danube region. However, evidence for contacts with this area is also known from other parts of Bohemia, and vice versa, the presence of certain elements typical of Bohemia can be

observed in Moravia as well as in the Middle Danube region (e.g. Čížmář 2000; Danielisová 2015; Danielisová/Mangel/Drnovský 2011; Sankot 2014; Venclová 2001, 110, 111, fig. 64). Taken as a whole, these facts indicate that, throughout the whole LT B2 – D1 period, important routes passed through central parts of eastern Bohemia and connected the rest of Bohemia with southeastern regions.

Conclusion

Belts consisting of segments with a central knob are a characteristic element of the LT C2 – D1 period, whose wide distribution, including evidence for their production, is associated with the Middle Danube area. The east Bohemian finds, along with the recently published specimen from Třísov, currently represent the westernmost edge of their distribution area. In Bohemia, these segments represent one of typical indicators of contacts with regions situated to the southeast. In this respect, its geographical location certainly was of some importance. Within eastern Bohemia, southeastern influences became apparent during LT B2 at the latest, and their manifestations survived until the very end of the La Tène period. It is obvious that, during all this time, central parts of eastern Bohemia played an important intermediating role in connecting parts of Bohemia situated further to the west with Moravia and southeastern regions. Several isolated objects with numerous parallels in the Middle Danube region and certain specific funerary practices also bear witness to the discussed relations during LT B – C1. Intense contacts are also apparent during the LT C2 – D1 period, of which are indicative numerous finds of rotary quern stones of east Bohemian provenance made on the grounds of the oppidum of Staré Hradisko and at other Moravian sites. Another important group of indicators proving links to the Middle Danube area at that period is represented, along with other less definite proofs, by east Bohemian finds of belt segments with a central knob and side plates.

Translated by Jan Machula

BIBLIOGRAPHY

- Adler 1991 – H. Adler: KG Bernhardsthal. Fundberichte aus Österreich 30, 1991, 266.
 Adler 1992 – H. Adler: KG Bernhardsthal. Fundberichte aus Österreich 31, 1992, 454-456.
 Adler/Wallner 1989 – H. Adler/E. Wallner: KG Schwarzenbach. Fundberichte aus Österreich 28, 1989, 200, 201.
 Allerbauer/Jedlicka 2000a – S. Allerbauer/F. Jedlicka: KG Bernhardsthal. Fundberichte aus Österreich 39, 2000, 614-616.
 Allerbauer/Jedlicka 2000b – S. Allerbauer./F. Jedlicka: KG Drösing. Fundberichte aus Österreich 39, 2000, 616, 617.
 Budaj/Čambal 2016 – M. Budaj/R. Čambal: Laténske nálezy z Bratislavy-Devínskej Kobyly. Numismatický sborník 30, 2016, 273-283.
 Bujna 2005 – J. Bujna: Kruhový šperk z laténskych ženských hrobov na Slovensku. Nitra 2005.
 Bujna 2011 – J. Bujna: Opasky ženského odevu z doby laténskej. Nitra 2011.
 Čambal 2008 – R. Čambal: Osídlenie okresov Bratislava, Senec a Pezinok v dobe laténskej. In: P. Pospeschová/P. Wittgrüber (eds.): Carnuntum-Gervlata. Pezinok 2008, 101-117.
 Čambal 2011 – R. Čambal: Sídliskové objekty zo strednej a neskorej doby laténskej v Slovenskom Grobe. Zborník Slovenského národného múzea 105, Archeológia 21, 2011, 83-114.
 Čambal/Kovár/Budaj 2017 – R. Čambal/B. Kovár/M. Budaj: Neue Hallstattzeitliche und latènetliche Funde aus Čebovce, Fundlage Zámok (Bez. Veľký Krtíš). In: J. Kysela/A. Danielisová/J. Militký (eds.): Stories that made the Iron Age. Studies in Iron Age Archaeology dedicated to Natalie Venclová. Prague 2017, 433-447.
 Čížmář/Jarůšková 2019 – I. Čížmář/Z. Jarůšková: Nález keltského řetězového opasku z Kunštátska (okr. Blansko). Studia Historica Nitriensia 23, Supplementum 2, 2019, 379-393.

- Čižmář 2000 – M. Čižmář: K nálezům české provenience na moravských keltských pohřebištích. In: P. Čech/M. Dobeš (eds.): Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most 2000, 51-55.
- Čižmář 2003 – M. Čižmář: Laténské sídliště v Bořitově. *Pravěk – Supplementum* 10. Brno 2003.
- Čižmář/Čižmářová/Kejzlar 2011 – M. Čižmář/J. Čižmářová/M. Kejzlar: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2010. *Přehled výzkumů* 52, 2011, 86-95.
- Čižmář/Kolníková 2006 – M. Čižmář/E. Kolníková: Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* 58, 2006, 261-283.
- Čižmář/Kolníková/Noeske 2008 – M. Čižmář/E. Kolníková/H.-Ch. Noeske: Němčice-Víceměřice – ein neues Handels- und Industriezentrum der Latènezeit in Mähren, *Germania* 86, 2008, 655-700.
- Čižmář/Leichmann 2007 – M. Čižmář/J. Leichmann: Pozdně laténské žernovy na Moravě. *Památky archeologické* 98, 2007, 109-128.
- Čižmář/Salaš 2009 – M. Čižmář/M. Salaš: Nové hradiště v Moravské bráně. *Archeologické rozhledy* 61, 2009, 63-76.
- Čižmář et al. 2008 – M. Čižmář et al.: Detektorová prospekce lokalit z doby laténské na Moravě. *Přehled výzkumů* 49, 2008, 125-131.
- Čižmář et al. 2009 – M. Čižmář et al.: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2008. *Přehled výzkumů* 50, 2009, 139-152.
- Čižmář et al. 2010 – M. Čižmář et al.: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2009. *Přehled výzkumů* 51, 2010, 125-137.
- Čižmářová, H. 2011 – H. Čižmářová: Vybraná sídliště z doby laténské ve východní části Brněnska. Rukopis magisterské diplomové práce uložený na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Brno 2011.
- Čižmářová 1996 – J. Čižmářová: Bernstein auf dem keltischen Oppidum Staré Hradisko in Mähren. *Archeološki věstnik* 47, 1996, 173-182.
- Čižmářová, J. 2011 – J. Čižmářová: Keltská pohřebiště na Moravě, okresy Brno-město a Brno-venkov. Brno 2011.
- Čižmářová 2014 – J. Čižmářová: Laténské dvojnáramky na Moravě. In: J. Čižmářová/N. Venclová/G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno 2014, 461-470.
- Danielisová 2010 – A. Danielisová: Oppidum České Lhotice a jeho sídelní zázemí. *Archeologické studijní materiály* 17. Praha 2010.
- Danielisová 2015 – A. Danielisová: The „Boii“ and Moravia - the same but different. In: M. Karwowski/V. Salač/S. Sievers (eds.): *Boier zwischen Realität und Fiktion. Akten des internationalen Kolloquiums in Český Krumlov vom 14. - 16. 11. 2013*. Bonn 2015, 169-182.
- Danielisová/Mangel/Drnovský 2011 – A. Danielisová/T. Mangel/V. Drnovský: Kamenné rotační mlýny a jejich význam v době laténské. *Živá archeologie. (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 12/2011, 2011, 67-71.
- Dizdar 2015 – M. Dizdar: The Boii and their connections with the Scordisci – contacts between central Europe and south-eastern Pannonia during the La Tène Culture. In: M. Karwowski/V. Salač/S. Sievers (eds.): *Boier zwischen Realität und Fiktion. Akten des internationalen Kolloquiums in Český Krumlov vom 14.-16. 11. 2013. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte* 21. Bonn 2015, 295-308.
- Elschek/Vrablec 2001 – K. Elschek/M. Vrablec: Systematický celoplošný prieskum katastra obce Zohor. *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2000, 2001*, 60-67.
- Elschek/Kolníková 2014 – K. Elschek/E. Kolníková: Beitrag zur Datierung der latènezeitlichen Zentralsiedlung von Zohor in der Westslowakei. Kleinfunde, keltische und frühromische Münzen. In: J. Čižmářová/N. Venclová/G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno 2014, 353-375.
- Filip 1956 – J. Filip: *Keltové ve střední Evropě*. Praha 1956.

- Fojtík/Popelka 2010 – P. Fojtík/M. Popelka: Hrubčice (okr. Prostějov). Přehled výzkumů 51, 2010, 368.
- Frolík/Kalferst/Sigl 1984 – J. Frolík/J. Kalferst/J. Sigl: Archeologické nálezy v roce 1983. Zpráva Krajského muzea východních Čech 11, 1984, 3-12.
- Grimmová 2016 – T. Grimmová: Osídlení z doby laténské v západní části Vizovické vrchoviny na základě povrchových sběrů. Rukopis bakalářské diplomové práce uložený na Filosoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě. Opava 2016.
- Hlava 2008 – M. Hlava: Grafit v době laténské na Moravě. Památky archeologické 99, 2008, 189-258.
- Jančíková 2015 – E. Jančíková: Laténská sídliště ve Strážnici a Petrově, okres Hodonín. Rukopis bakalářské práce. Slezská univerzita v Opavě. Opava 2015.
- Jedlicka 1996 – F. Jedlicka: KG Drösing. Fundberichte aus Österreich 35, 1996, 462, 463.
- Jedlicka 1999 – F. Jedlicka: KG Katzelsdorf. Fundberichte aus Österreich 38, 1999, 801.
- Jedlicka 2000a – F. Jedlicka: KG Bernhardsthal. Fundberichte aus Österreich 39, 2000, 616.
- Jedlicka 2000b – F. Jedlicka: KG Jedenspeigen. Fundberichte aus Österreich 39, 2000, 618.
- John/Ouško 2014 – J. John/P. Ouško: Laténské kovové předměty z okolí třísovského oppida. Prospekce v letech 2013–2016. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 30, 2014, 281-289.
- Kašpárek/Mangel 2012 – F. Kašpárek/T. Mangel: Laténské sídliště v Pohřebačce, okr. Pardubice (záchranný výzkum v roce 2012). Východočeský sborník historický 22, 2012, 3-70.
- Kramer 1994 – M. Kramer: Latènefunde der Steiermark. Kleine Schriften aus dem Vorgesellschaftlichen Seminar der Philipps-Universität Marburg 43. Marburg 1994.
- Kruta 2006 – V. Kruta (ed.): Celtes. Belges, Boïens, Rèmes, Volques.... Mariemont 2006.
- Lorenz 1978 – H. Lorenz: Totenbrauchtum und Tracht. Untersuchungen zur regionalen Gliederung in der frühen Latènezeit. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 59, 1978, 1-380.
- Mangel 2009 – T. Mangel: Laténská pohřebiště v horním Polabí. Hradec Králové 2009.
- Mangel 2011 – T. Mangel: Laténské osídlení horního Polabí ve světle keramických nálezů. Rukopis diplomové práce. Univerzita Hradec Králové. Hradec Králové 2011.
- Mangel/Danielisová/Jílek 2013 – T. Mangel/A. Danielisová/J. Jílek: Keltové ve východních Čechách. Hradec Králové – Nasavrky – Pardubice 2013.
- Mangel/Jílek 2013 – T. Mangel/J. Jílek: Drobné laténské nálezy z východních Čech II. Archeologie východních Čech 3 (2012), 2013, 55-67.
- Meduna 1970 – J. Meduna: Staré Hradisko II. Fontes Archaeologiae Moravicae V. Brno 1970.
- Meduna 1980 – J. Meduna: Die latènezeitlichen Siedlungen in Mähren. Praha 1980.
- Militký 2013 – J. Militký: Nechanice. In: L. Smejtek/M. Lutovský/J. Militký (eds.): Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách. Praha 2013, 223-226.
- Militký 2015 – J. Militký: Die Boier und die Numismatik – Gegenwärtiger Stand der Forschung und die Möglichkeiten der Interpretation des Fundbestandes. In: M. Karwowski/V. Salač/S. Sievers (eds.): Boier zwischen Realität und Fiktion. Akten des internationalen Kolloquiums in Český Krumlov vom 14. – 16. 11. 2013. Bonn 2015, 69-101.
- Militký 2018a – J. Militký: Mince jako univerzální prostředek směny. In: J. Militký/J. Kyseřla/M. Tisucká (eds.): Keltové. Čechy v 8. až 1. století před Kristem. Praha 2018, 260-279.
- Militký 2018b – J. Militký: Keltské mincovnictví ve 3. a 2. století před Kristem v Čechách. Praha 2018.
- von Miske 1908 – K. von Miske: Ansiedlung Velem st. Vid. Wien 1908.
- Modrijan 1958 – W. Modrijan: Ein Grab der La-Tène-Zeit in der Steiermark. Schild von Steier 8, 1958, 7-13.
- Pernet 2010 – L. Pernet: Armement et auxiliaries gaulois (IIe et Ie siècles avant notre ère). Protohistoire européenne 12. Montagnac 2010.
- Pieta 1982 – K. Pieta: Die Púchov – Kultur. Studia archaeologica Slovaca Instituti archaeolo-

- gici Academiae scientiarum Slovaca I. Nitra 1982.
- Pieta 1990* – K. Pieta: Prieskum sídlisk z doby rímskej na strednom Pohroní. Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1988, 1990, 139, 140.
- Pieta 2000* – K. Pieta: Latènezeitlicher Burgwall und Opferplatz (?) in Trenčianske Teplice. In: J. Bouzek et al. (eds.): Gentes, Reges und Rom: Auseinandersetzung - Anerkennung - Anpassung. Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag. Spisy Archeologického ústavu AV ČR 16. Brno 2000, 129-153.
- Pieta 2008* – K. Pieta: Keltské osídlenie Slovenska. Mladšia doba laténska. Nitra 2008.
- Plantos 2005* – C. Plantos: A Dacian Bracelet of “Simleul Silvaniei” Type Originating in the History Museum “Augustin Bunea” - Blaj (Dep. Alba). *Apulum* 42, 2005, 77-82.
- Poulová 2011* – L. Poulová: Situly s pásem kolkované výzdoby na podhrdlí z období plochých keltských pohřebišť na Prostějovsku. Rukopis magisterské diplomové práce. Masarykova univerzita v Brně. Brno 2011.
- Reitinger 1966* – J. Reitinger: Die latènezeitlichen Funde des Braunauer Heimathauses. Ein Beitrag zur Kenntnis der latènezeitlichen Bronze- und Eisenketten. *Jahrbuch des Oberösterreichischen Musealvereines* 111, 1966, 165-236.
- Rudnicki 2012* – M. Rudnicki: Finds and Context of Şimleul Silvaniei Type Bracelets North of the Carpathians and the Sudety. In: S. Berecki (ed.): Iron Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureş, 7-9 October 2011. *Bibliotheca Musei Marisiensis, Seria Archaeologica V*. Târgu Mureş 2012, 461-492.
- Rudnicki 2014* – M. Rudnicki: Nowa Cerekwia. A Celtic Centre for Craft and Commerce of Interregional Importance North of the Carpathians. In: S. Berecki (ed.): Iron Age Crafts and Craftsmen in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureş 10-13 October 2013. *Bibliotheca Musei Marisiensis, Series Archaeologica VII*. Târgu Mureş 2014, 33-70.
- Rustoiu 1996* – A. Rustoiu: Metalurgia bronzului la Daci (sec. 2 i. Chr. - sec. 1 d. Chr.). Tehnici, ateliere și produse de bronz. Bucureşti 1996.
- Salzani 1995* – L. Salzani: La Necropoli Gallica di Valeggio sul Mincio. *Documenti di Archeologia* 5. Mantova 1995.
- Sankot 1993* – P. Sankot: Motifs zoomorphes dans l’art latènien de la Bohême au IIIe siècle avant J.-C. *Etudes celtiques* 28, 1993, 401-433.
- Sankot 2014* – P. Sankot: Der Donaauraum und Böhmen im dritten Jahrhundert vor Christus. In: J. Čižmářová/N. Venclová/G. Březinová (eds.): Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií. Brno 2014, 255-271.
- Sigl/Vokolek 1986* – J. Sigl/V. Vokolek: Archeologické nálezy v roce 1985. *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 13, 1986, 5-23.
- Spasić 1992* – D. Spasić: Slučajni nalazi keltskog porekla sa lokaliteta “Čair,, u Starom Kostolcu. *Viminacivm* 7, 1992, 5-27.
- Stuppner 1990* – A. Stuppner: KG Drösing. *Fundberichte aus Österreich* 29, 1990, 215.
- Stuppner 1992* – A. Stuppner: KG Ringelsdorf. *Fundberichte aus Österreich* 31, 1992, 460.
- Suchopárová 2017* – K. Suchopárová: Prostorová analýza laténské keramiky na sídlišti ve Slepoticích. *Archeologie východních Čech* 11 (2016), 2017, 51-111.
- Šnajdr 1881* – L. Šnajdr: Hrob galského bojovníka blízce Jičína. Materiály k kulturním dějinám lidí bydlivších v hořejším pořící Labe. Jičín 1881.
- Trebsche/Fichtl 2016* – P. Trebsche/S. Fichtl: Die latènezeitliche Zentralsiedlung von Haselbach (Gemeinde Niederhollabrunn) – zum Beginn des französisch-österreichischen Forschungsprojektes. In: E. Laueremann/P. Trebsche (eds.): Beiträge zum Tag der Niederösterreichischen Landesarchäologie 2016. *Asparn/Zaya* 2016, 20-36.
- Venclová 2001* – N. Venclová: Výroba a sídla v době laténské. Praha 2001.
- Vích 2017* – D. Vích: Doba laténská v severní části Boskovické brázdy ve světle drobných ko-

- vových nálezů. *Archeologické rozhledy* 69, 2017, 629-671.
- Vokolek 1973* – V. Vokolek: Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové. *Výzkumy v Čechách* 1970, 1973, 105, 106.
- Vokolek 1993* – V. Vokolek: Počátky osídlení východních Čech. Hradec Králové 1993.
- Vokolek/Sigl 1975* – V. Vokolek/J. Sigl: Záchranné výzkumy archeologického oddělení KMVČ – pracoviště Hradec Králové v roce 1974. *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech II/2*, 1975, 15-20.
- Waldhauser 1978* – J. Waldhauser et al.: Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen II – Auswertung. *Archeologický výzkum v severních Čechách* 6-7. Teplice 1978.
- Waldhauser 1987* – J. Waldhauser et al.: Keltische Gräberfelder in Böhmen. *Bericht der Römische-Germanischen Kommission* 68, 1987, 25-179.
- Waldhauser 2001* – J. Waldhauser: *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Praha 2001.
- Werner 1952* – J. Werner: Nørrejske bronzebælter fra jernalderen. *Kuml* 2, 1952, 133-143.
- Werner 1979* – J. Werner: Die Bronzegürtel von Sønder Skjoldborg, Amt Thisted. In: L. Pauli (ed.): *Joachim Werner, Spätes Keltentum zwischen Rom und Germanien. Gesammelte Aufsätze zur Spätlatenezeit*. München 1979, 32-41.

RESUMÉ

Východočeské nálezy opaskových článků se středovým vývalkem a postranními destičkami jako doklad interregionálních kontaktů v době laténské

Opaskové články se středovým vývalkem a postranními destičkami náležejí k poměrně dlouho známým typům artefaktů. Počet jejich nálezů ovšem narůstá zejména v posledních letech v souvislosti se zvyšující se intenzitou využívání detektorů kovů v archeologii. Uvedená metoda přinesla také první čtyři doklady rozšíření těchto artefaktů na území centrálních částí východních Čech (obr. 1, 2). V klasifikačním schématu J. Bujny (obr. 3) je můžeme přiřadit k typům GK-R-B3, A2 a A3.

Diskutované opaskové články lze datovat do podstupně LT C2, respektive vzhledem k povrchovému charakteru většiny nálezů pouze rámcově do LT C2 – D1. Jejich nejvýraznější rozšíření, včetně dokladů výroby, se pojí s prostorem středního Podunají, přičemž, jak upozornil již M. Čížmář, nejvyšší koncentrace je zřejmá v oblasti Pomoraví (obr. 4; tabula 1). Východočeské nálezy, spolu s nedávno publikovaným exemplářem z Třisova, představují nejzápadnější hranici rozšíření diskutovaných článků. Lze je chápat jako jeden z typických indikátorů kontaktů s jihovýchodně položenými regiony, které se intenzivněji projevují zejména ve východních částech českého území. Svou roli v tomto ohledu bez pochyby sehrála jejich geografická poloha.

V rámci východních Čech se jihovýchodní vlivy začínají projevovat nejpozději od LT B2 a pak přetrvávají až do konce doby laténské. Je zjevné, že po celé toto období hrály centrální části východních Čech důležitou zprostředkující roli ve spojení západněji situovaných českých území s Moravou a dalšími jihovýchodními oblastmi. Během období LT B – C1 svědčí o diskutovaných vztazích ojedinělé předměty s četnými paralelami ve středním Podunají (např. obr. 5: 1-4, 6) i některé specifické praktiky spojené s pohřebním ritem. Intenzivní kontakty jsou pak patrné též v období LT C2 – D1, kdy o nich vypovídají četné nálezy rotačních mlýnů východočeské proveniencí zaznamenané v areálu oppida Staré Hradisko i v rámci dalších moravských lokalit. Druhou významnou skupinu indikátorů vazeb se středním Podunajím v tomto období reprezentují, vedle dalších dokladů (např. obr. 5: 5), právě východočeské nálezy opaskových článků se středovým vývalkem a postranními destičkami.

Obrazová příloha

Obr. 1. Rozšíření opaskových článků se středovým vývalkem a postranními destičkami ve východních Čechách. 1 – Dobřenice, okr. Hradec Králové; 2 – Osice, okr. Hradec Králové; 3 – Plácky, okr. Hradec Králové; 4 – Plotiště n. L., okr. Hradec Králové.

Obr. 2. Opaskové články se středovým vývalkem a postranními destičkami ve východních Čechách. 1 - Dobřenice, okr. Hradec Králové; 2 - Osice, okr. Hradec Králové; 2 - Plácky, okr. Hradec Králové; 3 - Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové; 1- kreslil M. Pleska; 2-4 - kreslila T. Jošková.

Obr. 3. Klasifikační schéma článků se středovým vývalkem a postranními destičkami. Autor: T. Mangel.

Obr. 4. Rozšíření opaskových článků se středovým vývalkem v evropském kontextu na základě publikovaných nálezů. Sestavil T. Mangel a K. Suchopárová.

Obr. 5. Vybrané laténské nálezy jihovýchodního původu z východních Čech. 1 - Hořenice, okr. Náchod; 2 - Stěžery, okr. Hradec Králové; 3 - Přelouč, okr. Pardubice; 4 - Předměřice nad Labem; 5 - Lužany, okr. Hradec Králové; 6 - Úhřetice, okr. Chrudim. 1, 4 - kreslila T. Jošková; 2, 3, 5 - kreslil M. Pleska; 6 - foto T. Jošková.

Tab. 1. Přehled publikovaných nálezů opaskových článků se středovým vývalkem.

Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.

Department of Archaeology, Philosophical Faculty, University Hradec Králové
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové 3, Česká republika
tomas.mangel@uhk.cz

Mgr. Tereza Jošková

Department of Archaeology, Philosophical Faculty, University Hradec Králové
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové 3, Česká republika
tereza.joskova@uhk.cz